

Desigualtats econòmiques i socials

Pau Casals, a més d'un dels músics més importants del segle xx, va ser un humanista compromès amb la lluita contra les desigualtats econòmiques i socials. Els dots musicals de Casals anaven units a una sensibilitat envers el món que l'envoltava, i no li agradava allò que veia: la misèria, la pobresa i la degradació humana. Casals creia que el foment de la cultura i l'educació musical era una via important per enriquir les persones individualment i les societats en el seu conjunt. Per aquest motiu el 1925 va crear l'Associació Obrera de Concerts, per fer arribar la música la classe treballadora.

Pau Casals va ser un músic excepcional i també un activista. Us convidem, tot inspirant-vos en el seu exemple, a posar-vos en marxa i dissenyar una acció artística amb un impacte positiu.

Comencem pel primer pas: informar-nos bé per poder actuar amb coneixement de causa!

«Volia que els obrers i les obreres de les fàbriques i els dependents i la gent que treballava al port poguessin escoltar la meva música i gaudir-ne.»

Pau Casals

INVESTIGUEM

OBJECTIU:

Entendre el problema que voleu abordar.

EINES RECOMANADES:

Diaris, articles, biblioteques, internet o entrevistes amb experts.

En aquesta sessió, abordarem les desigualtats econòmiques i socials que afecten la vida de moltes persones arreu del món. La dedicació de Pau Casals a la justícia social ens inspira a reflexionar sobre com aquestes desigualtats continuen sent un obstacle per a la igualtat de drets i oportunitats. Tot i que la societat ha evolucionat, les desigualtats persisteixen,

i és essencial seguir treballant per reduir les bretxes i garantir una vida digna per a tothom.

Abans de passar directament a l'acció, primer cal dedicar temps a investigar a fons la causa. Aquesta base sòlida us ajudarà a articular millor el missatge i a entendre l'abast del moviment.

QUINES PERSONES PATEIXEN MÉS DESIGUALTATS?

Les desigualtats econòmiques i socials es manifesten quan determinats grups de la societat es troben en desavantatge respecte a altres en termes de recursos, accés a serveis bàsics, oportunitats educatives i ocupació. Aquestes desigualtats poden ser el resultat de factors històrics, econòmics, polítics, culturals i estructurals que perpetuen les disparitats. Identificar i entendre aquestes desigualtats és essencial per fomentar la resiliència i la solidaritat davant dels desafiaments que afronten diversos grups:

- **Persones amb recursos limitats:** Aquells que tenen dificultats per cobrir les seves necessitats bàsiques, com l'habitatge, l'educació i la salut, sovint es troben amb barreres que els impedeixen millorar la seva situació econòmica.
- **Persones sense feina o en condicions laborals precàries:** Les persones sense feina estable o en llocs de treball amb poca seguretat i remuneració limitada sovint han d'afrontar reptes per accedir a serveis i oportunitats que millorin la seva qualitat de vida.
- **Dones:** Les desigualtats de gènere es manifesten en forma de bretxa salarial, menors oportunitats de promoció i discriminació. La resiliència es pot enfortir mitjançant polítiques d'igualtat de gènere

i el suport a les iniciatives que promouen l'equitat en l'àmbit laboral i social.

- **Persones racialitzades:** Aquells que pertanyen a grups ètnics o culturals minoritzats sovint són víctimes de discriminació, la qual cosa pot limitar les seves oportunitats laborals, educatives i socials, de manera que es perpetua la seva situació de desigualtat. Fomentar una societat inclusiva i diverses iniciatives d'integració pot ajudar a superar aquestes barreres i a construir una comunitat més cohesionada.
- **Persones amb discapacitat:** Les persones amb discapacitat han d'afrontar barreres físiques, socials i econòmiques que limiten el seu accés a l'educació, l'ocupació i la participació plena en la societat. La creació d'entorns accessibles i la promoció de la inclusió poden ajudar a millorar la qualitat de vida i a fomentar la resiliència.
- **Migrants i refugiats:** Sovint, aquests grups pateixen discriminació, explotació laboral i accés limitat als serveis socials, així com dificultats per integrar-se en la societat d'acollida. La solidaritat i el suport perquè s'integrin poden ajudar a superar les dificultats i a construir una societat més equitativa.

- **Persones grans:** Les persones de més edat poden experimentar desigualtats econòmiques i socials, especialment si han tingut una vida laboral amb recursos limitats o si no tenen accés a pensions adequades, la qual cosa pot conduir a dificultats econòmiques i manca de suport social.
- **Infants i joves en situació de vulnerabilitat:** Els nens i joves que creixen en famílies amb dificultats econòmiques o en entorns amb menys recursos sovint tenen poques oportunitats d'accedir a una educació de qualitat i a activitats que fomentin el seu desenvolupament personal i professional.
- **Persones del col·lectiu LGTB+:** Les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i altres membres del col·lectiu LGTB+ sovint s'enfronten a desigualtats fruit de la discriminació, la violència i les barreres per accedir a serveis adequats. Aquesta discriminació pot afectar les seves oportunitats laborals, la seva salut i el seu benestar general.

A continuació, s'exposen dos exemples concrets:

- **L'any 2019 l'atur entre el col·lectiu de persones transgènere era del 85%, aproximadament. Per**

què? Es deu principalment a la discriminació laboral i a la transfòbia, que dificulten tant l'accés a l'ocupació com la permanència en el lloc de treball. A més, les persones trans sovint s'enfronten a desigualtats educatives i professionals, així com a un accés limitat a serveis de suport. La manca de protecció legal adequada i les condicions econòmiques precàries també contribueixen a aquesta situació. La combinació d'aquests factors crea barreres significatives per a la seva integració laboral.

+ Per saber-ne més pots llegir «La inserció laboral de les persones trans: un repte per a administracions, empreses i entitats». Social. cat, 29 d'octubre de 2021.

- **Edatisme o la discriminació cap al teu jo futur.** L'edatisme contribueix a l'exclusió i a la pèrdua d'oportunitats de la gent gran, cosa que afecta la seva qualitat de vida i benestar. L'article també explora les causes d'aquest fenomen i proposa mesures per combatre'l.

+ Per saber-ne més pots llegir «Edatisme o la discriminació cap al teu jo futur». Diari Ara, 29 d'octubre de 2021.

LA CULTURA POT SER UNA EINA PER TRANSFORMAR I MILLORAR LA SOCIETAT?

Fomentar una societat inclusiva i justa no només ajuda els que estan en desavantatge, sinó que també contribueix a construir un entorn cohesionat i resiliència per a tothom. Un exemple d'acció inclusiva és l'Associació Obrera de Concerts creada l'any 1925 per Pau Casals, el qual estava convençut que la música podia ser un mitjà per millorar la qualitat de vida i fomentar l'harmonia social.

En una època en què l'accés a la música clàssica estava principalment reservat a les classes més altes, Casals va veure la necessitat de democratitzar l'accés a aquest tipus d'art. Amb l'Associació Obrera de Concerts, va

treballar per oferir audicions a preus reduïts, o fins i tot gratuïtes, als treballadors i les seves famílies, amb la intenció de proporcionar-los una experiència cultural enriquidora a la qual normalment no podien accedir i, per tant, de què no podien gaudir.

Aquesta iniciativa no només va ampliar l'accés a la música clàssica, sinó que també va contribuir a crear una societat més inclusiva i cohesionada, en la qual la cultura i l'art esdevien una part integral de la vida de totes les persones, independentment del seu nivell econòmic. Casals veia la cultura com una eina per combatre les desigualtats i millorar el benestar social.

QUÈ EN SABEM.

Ara que ja hem investigat una mica sobre el tema podem començar a fer un esbós de la causa o causes del nostre activisme.

QUINS ALTRES CASOS CONCRETS O EXEMPLES DE DESIGUALTATS ECONÒMIQUES I SOCIALS CONEIXEU?

Llista de casos concrets que conegueu:

Recordeu bé aquesta llista perquè continuarem treballant en la lluita contra les desigualtats econòmiques i socials a la sessió següent.

Si voleu aprofundir en les desigualtats econòmiques i socials us recomanem que feu una ullada a la resta de fonts d'informació.

ACTIVITAT 2: EL MUSEU PAU CASALS

El Museu Pau Casals està ubicat a la casa d'estiueig que Pau Casals es va fer construir a la platja de Sant Salvador, al municipi del Vendrell. Malauradament, no en va poder gaudir durant bona part de la seva vida.

Visiteu el web següent i responeu:

<https://paucasalseduca.org/coneix-pau-casals/#prev>

Quin any va iniciar el seu exili Pau Casals?

Quan va tornar a Catalunya?

Si voleu descobrir més coses sobre aquest músic i humanista us convidem a explorar en profunditat l'enllaç anterior.

POSEM LES BASES

OBJECTIU:

Definir els valors i objectius d'una acció o obra artística que sensibilitzi el vostre entorn sobre una causa.

EINES RECOMANADES:

Sessions de pluja d'idees i diàleg amb el vostre equip.

És fonamental establir uns principis clars que guiïn el vostre activisme. Definiu què voleu aconseguir i quins valors i causes voleu defensar. Això ajudarà a mantenir el focus i a assegurar que totes les accions que emprengueu estiguin alineades amb la visió i la causa que voleu ajudar.

Ah! Un consell: el manifest és un esbós que ha d'entendre tothom, de manera que us recomanem que sigui clar i directe, i eviteu complicar-lo excessivament.

ACTIVITAT 1: DEFINIM LA GUIA DE LES NOSTRES ACCIONS

Context i crida. Aquesta és la part inicial on heu d'explicar la raó de ser de l'acció. Definiu el problema o la situació que voleu canviar o millorar, i feu una crida a l'acció.

Exemple: Podeu començar explicant la situació actual que us preocupa, com ara la desigualtat social, o qualsevol altra causa que considereu important. Expliqueu per què aquesta situació necessita un canvi urgent.

Context i crida

Objectius de l'acció. Aquí heu de definir clarament què voleu aconseguir amb el vostre activisme. Han de ser objectius concrets i assolibles, que ajudin a guiar la vostra obra.

Exemple: Si el vostre moviment persegueix la inclusió de les persones amb discapacitat, un objectiu podria ser «Promoure l'accessibilitat en totes les activitats escolars, incloent-hi els esports i les classes».

Objectius de l'acció

1.

2.

3.

Crida final a l'acció. Penseu una crida poderosa i inspiradora que serveixi d'eslògan i motivi a tothom a participar i actuar.

Exemple: «No esperem més. Ara és el moment de fer sentir la nostra veu i de lluitar per un canvi real. Junts podem fer-ho possible!»

Crida final a l'acció

TINGUEM VALENTIA I ATREVIM-NOS

OBJECTIU:

Posar en pràctica les vostres idees amb audàcia.

EINES RECOMANADES:

Experiments artístics, intervencions sorpresa i impactants, accions comunitàries, composicions musicals, publicació d'un poema, etc.

Finalment, sigueu atrevits en les vostres accions. No tingueu por de trencar amb les convencions ni de ser creatius en les vostres protestes o manifestacions. La innovació sovint és la clau per cridar l'atenció i generar un veritable canvi. Després d'haver-nos inspirat amb Pau Casals, us proposem inspirar-vos

amb Top Manta Barcelona, l'Orquesta de Cateura o la investigació de Sagar Fornies i Jorge Carrión.

Recordeu: un activista és una persona que es compromet de manera activa i decidida a defensar i promoure causes socials, polítiques o ambientals. Aquesta persona no es limita a parlar sobre els problemes, sinó que treballa de manera pràctica per provocar canvis i aconseguir millores concretes.

- **Barça o Barzakh, de Top Manta Barcelona.** Marca fundada per un grup de venedors ambulants, molts dels quals són immigrants i refugiats, que utilitzen el disseny de roba i l'art per expressar i combatre les desigualtats socials i econòmiques. La marca neix com una resposta creativa a la marginalització i l'exclusió social que aquests venedors han experimentat. «Barça o barzakh» és la frase que acompanya el perillós viatge cap a Europa a bord d'un caiac. Vol dir 'Barcelona o mort', és a dir, arribar o morir en l'intent, i és el nom d'una col·lecció que vol denunciar les polítiques de fronteres de la Unió Europea, recordar les persones que han perdut la vida intentant travessar-les i ajudar els immigrants un cop a Europa.
- **Barcelona. Los vagabundos de la chatarra, de Sagar Fornies i Jorge Carrión.** Novel·la gràfica que ens descriu, de manera documentada i real, com funciona el reciclatge del metall a Barcelona. Però sobretot és una obra que mostra i explica la precarietat i la duresa de la vida de les persones que sovint són rebutjades pel sistema i resten invisibles.

- **Streets of Minneapolis, de Bruce Springsteen.** Cançó de Bruce Springsteen que condemna la violència dels agents d'immigració a la ciutat nord-americana de Minneapolis durant l'any 2025 i el 2026. L'ICE (sigles en anglès del Servei d'Immigració i Control de Duanes) és un cos federal que va ser enviat pel president dels Estats Units, Donald Trump, a diferents ciutats del país per deportar població migrant. La duresa dels seus agents va provocar la mort de dues persones a més de l'arrest de milers de ciutadans, incloent-hi infants, a la ciutat de Minneapolis. La cançó també celebra la resistència de la gent de la ciutat.
- **Orquesta Reciclados Cateura.** L'Orquesta Reciclados Cateura, del Paraguai, és un projecte musical que utilitza instruments creats amb materials de reciclatge de l'abocador local. Iniciat per Favio Chávez, l'orquestra ofereix als infants i joves una sortida creativa i educativa, transformant materials per llençar en instruments musicals, com violins fets amb caixes de fruites i trombons elaborats amb tubs de plàstic. Aquest projecte no només proporciona esperança i autoestima als seus membres, sinó que també s'ha guanyat el reconeixement internacional a través de gires i documentals, en què s'ha demostrat el poder transformador de la música en condicions adverses.

ACTIVITAT 2: PROPOSEM UNA ACCIÓ ARTÍSTICA REIVINDICATIVA EN CONTRA DE LES DESIGUALTATS

Què farem?

Per què ho farem?

Com ho farem?

Quan ho farem?

Amb qui ho farem?

I ARA QUÈ? HO FEM?

Us convidem a organitzar i fer realitat aquesta acció artística a la vostra escola. Perquè, com va dir Pau Casals:

«...la vida i l'art continuen sent inseparables.»

FONTS D'INFORMACIÓ:

Fundació Pau Casals, *Coneix Pau Casals*, <https://pau-casalseduca.org/coneix-pau-casals/#next>

Cacheda, M. (2022). «Museus i accessibilitat cognitiva». *Núvol*, 30 de gener. <https://www.nuvol.com/art/museus-i-accessibilitat-cognitiva-232980>. [Data de consulta: 7 de març de 2026]

Diputació de Barcelona (s. d.). «Objectius de desenvolupament sostenible. Agenda 2030. ODS 10. Reduir la desigualtat en i entre els països». Diputació de Barcelona. <https://www.diba.cat/web/ods/reduccio-de-les-desigualtats>. [Data de consulta: 25 de febrer de 2026]

Magaña, A. (2021). «La inserció laboral de les persones trans: un repte per a administracions, em-

preses i entitats». *Social.cat*, 29 d'octubre. <https://www.social.cat/reportatge/15509/la-insercio-laboral-de-les-persones-trans-un-repte-per-a-administracions-empreses-i-entita>. [Data de consulta: 7 de març de 2026]

Nadal, A. (2024). «El llarg periple personal darrere del “Barça o Barzakh” de Top Manta». *Diari Ara*, 8 de juliol. https://www.ara.cat/esports/futbol/periple-personal-darrere-barca-barzakh-top-manta_130_5079988.html. [Data de consulta: 25 de febrer de 2026]

Oxfam Intermón (s. d.). «De què parlem quan parlem de desigualtat». Oxfam Intermón. <https://www.oxfamintermon.org/ca/que-parlem-quan-parlem-desigualtat>. [Data de consulta: 25 de febrer de 2026]